

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა №36

29.03.2019

საერთო მონაცემები:

დაგეგმილი საქმიანობის დასახელება: თბილისის მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების პოლიგონის ექსპლუატაციაში შეტანილი ცვლილებების პროექტი

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: გარდაბნის მუნიციპალიტეტი, სოფელი ნორიო - (დიდი ლილოს მიმდებარე ტერიტორია)

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: შპს „თბილსერვის ჯგუფი“

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 15.02.2019

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „თბილსერვის ჯგუფის“ მიერ წარმოდგენილია “თბილისის მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების პოლიგონის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტის“ სკოპინგის ანგარიში.

პროექტი ითვალისწინებს ქ. თბილისის მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების პოლიგონის მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე გაცემული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის (№ 12; 2010 წლის 24 მარტი) ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებას.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციით დგინდება, რომ საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ქ. თბილისის ჩრდილო აღმოსავლეთით, გარდაბნის რ-ნი, სოფელი ნორიოს მიმდებარე ტერიტორიაზე (სოფ. დიდი ლილოს აღმოსავლეთით), შემდეგ GPS კოორდინატებზე : X - 499064.43; Y-4620415.45. პოლიგონი ექსპლუატაციაშია 2010 წლიდან. საპროექტო ტერიტორიიდან უახლოესი დასახლებული პუნქტი (სოფელი დიდი ლილო) მდებარეობს 1,2 კმ-ში.

პოლიგონის მიმდინარე საქმიანობის სფეროა ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ფარგლებში წარმოქმნილი მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მიღება და ნარჩენების უჯრედში განთავსება. ნარჩენების პოლიგონზე ყოველდღიურად შემოიზიდება საშუალოდ 1000 ტ საყოფაცხოვრებო ნარჩენი (სეზონის მიხედვით, კერძოდ: ზაფხულის პერიოდში შემოდის საშუალოდ 1200 ტ, ხოლო ზამთრის პერიოდში 800 ტ.).

ნაგავმზიდი ავტომანქანების პოლიგონის ტერიტორიაზე შემოსვლამდე ხდება ნარჩენების რადიოაქტიურობაზე კონტროლი, რისთვისაც გამოყენებულია ორი ერთეული პორტატული დოზიმეტრი. ნარჩენების უჯრედის მოქმედი უბნის ტერიტორიაზე

განთავსების შემდეგ, ნარჩენების გაშლა და დატკეპნა ხორციელდება ბულდოზერის და კომპაქტორის საშუალებით.

მშრალ ამინდებში, უჯრედის მუშა უბანზე ნარჩენების ზედაპირის დასველება ხდება სისტემატურად. მოქმედი უჯრედებიდან მიღებული ჩამონაჟონი წყლები ჩართულია 4 000 მ³ ტევადობის რეზერვუარებში, საიდანაც ტუმბო დანადგარების საშუალებით, გადაიტუმბება მოქმედი უჯრედის ზედაპირზე და გამოიყენება ნარჩენების დასველების მიზნით (უჯრედის ზედაპირის დასველებისათვის მოწყობილია გამფრქვევი მოწყობილობა, რაც უზრუნველყოფს ზედაპირის თანაბარ დასველებას).

ჩამონაჟონი წყლების გაწმენდისათვის მოწყობილია 12 მ³/დღე წარმადობის უკუოსმოსის დანადგარი (აღნიშნული დამონტაჟების პერიოდისათვისაც ვერ უზრუნველყოფდა წარმოქმნილი დაბინძურებული წყლების სრული მოცულობით გაწმენდას). სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შპს „თბილსერვის ჯგუფი“ გეგმავს შესაბამისი წარმადობის, ახალი გამწმენდი დანადგარის მოწყობას და ექსპლუატაციას.

სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების გაწმენდისათვის მოწყობილია ბიოლოგიური „ბიოტალი“-ს (40 მ³/დღე) ტიპის გამწმენდი ნაგებობა. პოლიგონის სამეურნეო ზონის ტერიტორიაზე და მისასვლელ გზებზე წარმოქმნილი სანიაღვრე წყლების გაწმენდისათვის მოწყობილია გამწმენდი ნაგებობა, რომელიც უზრუნველყოფს დაბინძურებული წყლის ნავთობის ნახშირწყალბადებისაგან და შეწონილი ნაწილაკებისაგან გაწმენდას. სანიაღვრე და ავტომანქანების საბურავების სამრეცხაოს ჩამდინარე წყლების გაწმენდა ხდება ნავთობდამჭერი დანადგარების საშუალებით. პირობითად სუფთა სანიაღვრე წყლებისათვის მოწყობილია სამარაგო რეზერვუარები, საიდანაც დაგროვილი წყლის გამოყენება ხდება ტექნიკური მიზნებისათვის. პოლიგონის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ყველა სახის ჩამდინარე წყალი, გაწმენდის შემდეგ ჩართულია საკანალიზაციო წყლების გამყვან კოლექტორში, საიდანაც ჩაედინება მდ. ნორიხევის მარჯვენა სანაპიროზე არსებულ ბუნებრივ ხევში და შემდგომ მდ. ნორიხევაში.

თავდაპირველი პროექტით და გაცემული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის (№ 12; 03.24.2010) შესაბამისად პოლიგონის ზედა ნიშნულებზე დაგეგმილი 14.9 ჰა ფართობის N1 დიდი ტევადობის უჯრედის ნაცვლად საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების მიხედვით მოეწყო მცირე ტევადობის უჯრედი, ხოლო მისი შევსების შემდეგ კიდევ მოეწყო მცირე ტევადობის მეორე უჯრედი. აღნიშნული უჯრედების შევსების შედეგ საჭირო გახდა მე-3 უჯრედის მოწყობა („მაგრამ ნაცვლად ამისა კომპანიის მიერ მიღებული იქნა გადაწყვეტილება არსებული ორი უჯრედის ექსპლუატაციის გაგრძელების თაობაზე“). დღეისათვის პოლიგონის ტერიტორიაზე (N1 დიდი ტევადობის უჯრედის ნაცვლად) მოწყობილია ნარჩენების განთავსების ორი უჯრედი, რომელთაგან პირველი უჯრედის ნაწილი დახურულია, ხოლო მეორე ექსპლუატაციის პროცესშია. ნარჩენების განთავსების მოქმედი უჯრედების გადავსებიდან გამომდინარე დაგეგმილია მე-3 უჯრედის მოწყობა. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, მე-3 უჯრედის მოწყობა მოხდება გაცემული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის (№ 12) და თავდაპირველი პროექტის მიხედვით გათვალისწინებული ე.წ. 14.9 ჰა ფართობის ტერიტორიის ფარგლებში.

დღეის მდგომარეობით მე-2 უჯრედის ზედაპირი პრაქტიკულად მთელ ფართობზე გადაუხურავია და შესაბამისად ადგილი აქვს ნაგავსაყრელიდან აირების არაორგანიზებულ ემისიას; პირველი უჯრედის ნაწილი დახურულია და გაზის ექსტრაქციის ჭებიდან ადგილი აქვს ნაგავსაყრელის აირების ინტენსიურ ემისიებს;

უჯრედების დიდი სიმაღლის და ფერდების დახრილობის გამო, გამწვანებული ნარჩენების განთავსების და ფერდების გრუნტით დაფარვის სამუშაოების შესრულება და სხვა. დღემდე არ არის მოწყობილი და არც იგეგმება გაცემული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით (№12) **გათვალისწინებული ნარჩენების დამზარისხებელი უბნის და ბიოლოგიური ნარჩენების საწვავი ღუმელის მოწყობა და ექსპლუატაცია**; ჩატარებულია პირველი და მე-2 უჯრედის გაფართოების სამუშაოები და დაწყებულია გაფართოებული ნაწილის ნარჩენებით შევსება (შესაბამისად პროექტთან შედარებით მნიშვნელოვნადაა გაზრდილი მათი მოცულობები); ხოლო გრუნტით დაუფარავი ნარჩენები წარმოადგენს ფრინველთა მომრავლების წყაროს. მე-3 უჯრედის ექსპლუატაციაში გადაცემის შემდეგ მოხდება პირველი და მე-2 უჯრედების დახურვა, რეკულტივაცია და ნაგავსაყრელის გაზის ექსტრაქციის და უტილიზაციის სისტემის მოწყობა.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე პოლიგონის ექსპლუატაციის პირობების გაუმჯობესების და გარემოზე ზემოქმედების რისკების შემცირების მიზნით, დაგეგმილია პოლიგონის ექსპლუატაციის ტექნოლოგიური პროცესის პირობების შეცვლა, კერძოდ: პირველი და მე-2 უჯრედების დახურვა; მე-3 უჯრედის მოწყობა; უჯრედის ძირზე ჰიდროიზოლაციის ფენის მოსაწყობად, ასევე უჯრედის გადახურვისათვის, ნაცვლად თავდაპირველი პროექტით გათვალისწინებული ტრადიციული გეომემბრანისა, გამოყენებული იქნება გეომემბრანა “BENTOFIX”; უჯრედში ყოველდღიურად შეტანილი ნარჩენების ფენის იზოლაციისათვის, ნაცვლად შემოტანილი გრუნტისა, გამოყენებული იქნება სინთეტიკური საიზოლაციო მასალა; უჯრედის მუშა ზედაპირზე მისასვლელი გზებისათვის რკინა-ბეტონის ფილების მოწყობის ნაცვლად დაგეგმილია გრუნტის ვაკისის და ხრემის საფარის მოწყობა, რაც აპრობირებული მეთოდია და უსაფრთხოა ექსპლუატაციის თვალსაზრისით; პოლიგონის მოქმედი უჯრედებიდან ატმოსფერულ ჰაერში ნაგავსაყრელის გაზების ემისიების შემცირებისა და შესაბამისად არასასიამოვნო სუნის გავრცელების პრევენციის მიზნით დაგეგმილია გაზის ექსტრაქციის და უტილიზაციის სისტემის განახლებული პროექტის განხორციელება, რომლის მიხედვითაც მოქმედი უჯრედების სრულად დახურვის შემდეგ გაზის ექსტრაქციის ყველა ჭაბურღილი მილსადენების საშუალებით დაუკავშირდება სატუმბ სადგურს და წვის მიზნით დაბალი წნევით გაზის მიწოდება მოხდება აქტიურ ჩირაღდანზე. აირების (ბიოგაზი) ექსტრაქციის და უტილიზაციის სისტემის მოწყობა დაგეგმილია ასევე მე-3 უჯრედისთვისაც. ბიოგაზის ექსტრაქციის და უტილიზაციის სისტემა შედგება უჯრედის ტანში მოწყობილი ჭების, შემკრები მილსადენების, მაგისტრალური კოლექტორის, საკონდესაციო ჭების, საკომპრესოროს და ჩირაღდანისაგან. საკომპრესოროს სადგურის დანიშნულებას, ჭებიდან ბიოგაზის მიღება დაბალი წნევის გამოყენებით და ჩირაღდანზე მიწოდება. გაზის ჩირაღდანი უზრუნველყოფს ბიოგაზის სრულ უტილიზაციას.

პირველი და მე-2 გაერთიანებული უჯრედების შევსების და ექსპლუატაციის დამთავრების შემდეგ უჯრედის დახურვა მოხდება შემდეგი სქემით: I შრე - გამათანაბრებელი შრე, ადგილობრივი გრუნტის გამოყენებით 200 მმ სისქით; II შრე - ჰიდროსაიზოლაციო შრე თიხა 150 მმ სისქით; III შრე - გეომემბრანა; IV შრე - დამცავი შრე ქვიშა - 150 მმ სისქით; V შრე - სადრენაჟო შრე, 20-50 მმ-ის ფრაქციის ხრეში 200 მმ სისქით; VI შრე - სარეკულტივაციო შრე ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა 350 მმ სისქით. ნარჩენების განთავსების პროცესში თანდათანობით ხდება ნაგავსაყრელის აირების ექსტრაქციის ჭების ამოყვანა, ხოლო შემდეგ მოეწყობა აირების შემკრები და გამყვანი მილგაყვანილობა.

მე-3 უჯრედის მოწყობა დაგეგმილია პოლიგონის ტერიტორიის ჩრდილო-აღმოსავლეთ მხარეს. მის შემადგენლობაში იქნება ორი უბანი: 3.1. და 3.2. ქვეუჯრედები. საერთო

მოცულობა იქნება 732 521 მ³ (3.1. უჯრედის მოცულობა იქნება 351 874 მ³, ხოლო 3.2. უჯრედის 380 647 მ³). მე-3 უჯრედის მოწყობისას, პოლიგონის ტერიტორიაზე სამშენებლო ბანაკის მოწყობა საჭირო არ იქნება (უჯრედის ძირის მომზადების სამუშაოებზე გამოყენებული ტექნიკა და სატრანსპორტო საშუალებები განთავსებული იქნება პოლიგონის სამეურნეო უბანზე). უჯრედის მოწყობის პროცესში გამოყენებული სასმელ-სამეურნეო დანიშნულების წყლის რაოდენობა დაახლოებით შეადგენს 2700 ლ/დღ-ს. პოლიგონის ტერიტორიაზე სასმელი წყლის შემოტანა მოხდება ავტოცისტერნებით (წყლის აღება - ქ. თბილისის წყალსადენის ქსელიდან). ტექნიკური დანიშნულების წყლის რაოდენობა დაახლოებით შეადგენს 5-6 მ³/დღ-ს. ნაყოფიერი ფენის მოხსნა და დასაწყობება მოხდება წინასწარ შერჩეულ ტერიტორიაზე (მოსახსნელი ნიადაგის მიახლოებითი რაოდენობა იქნება 5560 მ³). წარმოქმნილი ექსკავირებული ქანების რაოდენობა შეადგენს 365 500 მ³-ს. გრუნტის დასაწყობება მოხდება უჯრედის მიმდებარე ტერიტორიაზე და შემდგომში გამოყენებული იქნება ნარჩენების ყოველდღიური დაფარვისათვის და უჯრედის დახურვის სამუშაოებისათვის.

მესამე უჯრედის ქვაბულის ფერდობების, ძირისა და სადრენაჟო სისტემის მოწყობის შემდგომ, დაიწყება ნარჩენების განთავსება. საპროექტო უჯრედში მოეწყობა დროებითი საოპერაციო მოედნები, საიდანაც ბულდოზერები გადაადგილებენ ნარჩენებს დღიური ოპერირების მოედანზე და ნარჩენები დაიტკეპნება თანმიმდევრობით კომპაქტორების მეშვეობით. სამუშაოების დღიური გეგმა ითვალისწინებს 2 მ სიმაღლის ნაყარების მოწყობას, რომელიც გადაიფარება 0,2-0,3 მ-ს სიმაღლის გრუნტის საიზოლაციო შუალედური შრით. ქვეუჯრედების შევსება მოხდება ეტაპობრივად ისე, რომ შესაძლებელი იყოს საბოლოოდ შევსებული ნაწილების ჰიდროსაიზოლაციო გადახურვა და ზედაპირის რეკულტივაცია. უჯრედის შევსება გაგრძელდება მაქსიმალური საპროექტო სიმაღლის ნიშნულამდე. სარეკულტივაციო სამუშაოების დაწყებამდე მოეწყობა ბიოგაზის ექსტრაქციის ჭაბურღილების სათავისები (რომლებიც ნაყარის სახურავზე გაერთიანდება სისტემაში კოლექტორის მეშვეობით). სარეკულტივაციო სამუშაოები გულისხმობს: ზედაპირის მიწის ფენით დაფარვას, ჰიდროსაიზოლაციო ფენაზე წინასწარ დასაწყობებული ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის განთავსებას და მრავალწლიანი ბალახის დათესვას. პროექტის მიხედვით უჯრედის მოწყობის სამუშაოების ხანგრძლივობა იქნება დაახლოებით 12 თვე.

ჩამონადენი სანიაღვრე წყლების შეგროვებისა და არინებისთვის დახურული ნაყარის ზედაპირიდან მის პერიმეტრზე გათვალისწინებულია ზედაპირული წყლების შემკრები ღარები. საპროექტო მე-3 უჯრედიდან მიღებული ჩამონაჟონი წყლები ჩართული იქნება არსებულ 4000 მ³ ტევადობის რეზერვუარებში.

გაცემული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის (№ 12) მიხედვით, ნარჩენების განთავსების უჯრედის ძირის და ზედაპირის ჰიდროსაიზოლაციის მიზნით გათვალისწინებული იყო სხვადასხვა სისქის (2 მმ და 1.5 მმ) გეომემბრანის გამოყენება, რომელიც ადვილად ზიანდება და შესაბამისად არსებობს ჩამონაჟონი წყლების უჯრედის ძირზე გაჟონვის, ასევე ბიოგაზის უჯრედის ზედაპირიდან გავრცელების რისკი. როგორც ზემოთ აღინიშნა ამ ეტაპზე დაგეგმილია “BENTOFIX”-ის გეომემბრანის გამოყენება, იგი შედგება ბენტონიტური თიხის ფენისაგან, რომელიც ორივე მხრიდან დაფარულია გეოტექსტილის ფენით. “BENTOFIX” ხასიათდება რიგი უპირატესობებით, რომელთაგან უმთავრესია მისი თვითაღდგენის თვისება, კერძოდ: გეომემბრანის დაზიანების შეთხვევაში უმოკლეს ვადაში ხდება დაზიანებული ადგილის ჰერმეტიკულად აღდგენა.

უჯრედში ყოველდღიურად შეტანილი ნარჩენების დაფარვა ხდება გრუნტის საშუალებით, რისთვისაც გამოიყენება უჯრედების ძირის მომზადების დროს წარმოქმნილი ექსკავირებული გრუნტი. ექსპლუატაციის ტექნოლოგიური პროცესის პირობების ცვლილების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კომპონენტია ნარჩენების ზედაპირის ყოველდღიური დაფარვისათვის ფართოდ გამოყენებადი მრავალკომპონენტური სპეციალური სინთეტიკური საიზოლაციო საშუალება (CC180 NS), რომელიც უზრუნველყოფს ნარჩენების ზედაპირის ჰერმეტიკულად დაფარვას (ცემენტაციას), ამცირებს სუნის გავრცელების რისკს და შეიცავს სპეციფიკური სუნის მქონე დანამატებს ფრინველთა დასაფრთხობად. აღნიშნული ნივთიერების შემადგენლობაში შედის ბუნებრივი ინერტული მასალები, ცელულოზა და ბიოდეგრადირებადი ორგანული ნაერთები. პოლიგონის ექსპლუატაციისათვის აღნიშნული მასალის გამოყენების შემთხვევაში, მნიშვნელოვნად შემცირდება ნარჩენების დაფარვისათვის საჭირო გრუნტის რაოდენობა. მასალა გამოიყენება სუსპენზიის სახით, გაფრქვევა ხდება სპეციალური ავტოცისტერნის ან მისაბმელზე დამონტაჟებული დანადგარის საშუალებით.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა მოეწყო 2019 წლის 5 მარტს, სოფ. დიდი ლილოს საჯარო სკოლის შენობაში. საჯარო განხილვებზე დამსწრე საზოგადოების მხრიდან გამოითქვა შენიშვნები პროექტთან დაკავშირებით. საჯარო განხილვაზე ყურადღება გამახვილდა ცვლილების პროექტის საჭიროების საკითხზე, მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ნაგავსაყრელის ექსპლუატაციის პროცესში (2010 წლიდან დღემდე) არსებულ გამოწვევებზე და პრობლემებზე. დამსწრეთა მხრიდან აღინიშნა, რომ შპს „თბილსერვის ჯგუფი“ და მისი ქვეკონტრაქტორი კომპანია („დაგი“) ექსპლუატაციის პირობების დარღვევით ახორციელებდნენ საქმიანობას. შენიშვნები დაფიქსირდა აგრეთვე სკოპინგის ანგარიშში არსებულ ინფორმაციასთან დაკავშირებით და აღინიშნა, რომ მნიშვნელოვანია ასახული ყოფილიყო ინფორმაცია გაცემული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით (№ 12; 03.24.2010) განსაზღვრული საკითხების ანალიზის შესახებ.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილ იქნა სამშენებლო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ს ანგარიშში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;

3. გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, ჩატარებულ კვლევებზე დაყრდნობით მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

3.1 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზმ-ის ანგარიშში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

4. გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის ცვლილების საჭიროების დასაბუთება;
- არსებული საქმიანობის დეტალური აღწერა;
- მიმდინარე საქმიანობის და დაგეგმილი ცვლილებების დეტალური აღწერა;
- მე-3 უჯრედის მოწყობა-ექსპლუატაციის დეტალური პროექტის აღწერა (ტექნიკური პარამეტრები; საპროექტო ტერიტორიის Shp ფაილები, საკადასტრო კოდები);
- ინფორმაცია საპროექტო მე-3 უჯრედის ექსპლუატაციის მაქსიმალური დროის შესახებ;
- ინფორმაცია მე-3 უჯრედის მაქსიმალური საპროექტო სიმაღლის შესახებ;
- ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოესი საცხოვრებელ სახლებამდე მდებარეობის მითითებით, დასახლებამდე (სოფელი, ქალაქი), მდინარემდე;
- არსებული და დაგეგმილი საქმიანობის ტექნოლოგიური სქემის და ტექნოლოგიური ციკლის აღწერა;
- პოლიგონის ინფრასტრუქტურული ობიექტების, დანადგარებისა და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა;
- პოლიგონის ტერიტორიაზე დამატებითი ინფრასტრუქტურის ობიექტების აღწერა;
- ტექნოლოგიის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა;
- დაგეგმილი მე-3 უჯრედის განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები;
- ტერიტორიის GIS კოორდინატები;
- ტექნოლოგიურ პროცესში გათვალისწინებული სალექარების/გამწმენდი ნაგებობების დეტალური აღწერა;
- ჩამონაჟონი წყლების გაწმენდის მიზნით დაგეგმილი ახალი გამწმენდი დანადგარის დეტალური პროექტის აღწერა (გამწმენდის ტიპი; პარამეტრები; გამწმენდის ეფექტურობა);
- პოლიგონის ტერიტორიაზე არსებული ჩამონაჟონი წყლების რეზერვუარების დეტალური აღწერა;
- ინფორმაცია გუბურების შესახებ;
- სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება, ტექნიკური წყალმომარაგება;
- ჩამონაჟონი წყლების მართვის საკითხების დეტალური აღწერა;
- სამეურნეო ფეკალური, სანიაღვრე ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხები;
- ჩამდინარე წყლების ქიმიური შედგენილობა;
- დეტალური ინფორმაცია საკანალიზაციო წყლების გამყვანი კოლექტორის შესახებ;

- ბიოგაზის ექსტრაციის და უტილიზაციის სისტემის დეტალური პროექტის აღწერა;
- ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მართვის საკითხები (GIS კოორდინატების მითითებით);
- იფორმაცია ექსკავირებული ქანების განთავსების ადგილის შესახებ (GIS კოორდინატების მითითებით);
- ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
- გენერალური გეგმა (არსებული და საპროექტო უბნების ჩვენებით);
- 2010 წლის 24 მარტს N12 დასკვნით განსაზღვრული პირობების შესრულების შესახებ დეტალური ინფორმაცია და აღნიშნული საკითხის დეტალური ანალიზი;
- დეტალური ინფორმაცია “BENTOFIX”-ის გეომემბრანის შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია მდ. ნორიხევის ჰიდროლოგიური და ხარისხობრივი მახასიათებლების შესახებ;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;
- პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ ინფორმაცია;
- დეტალური ინფორმაცია სახანძრო უსაფრთხოების შესახებ;
- ინფორმაცია მეხამრიდების შესახებ;
- სკოპინგის ანგარიშში პოლიგონის გენერალურ გეგმაზე მითითებული სარკოფაგის შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;

4.1 საპროექტო დერეფანში ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- გეოლოგიური გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა: რელიეფი (გეომორფოლოგია); გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა; სეისმური პირობები; ჰიდროგეოლოგიური პირობები; საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების აღწერა (უნდა მოიცავდეს საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერაც);
- გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება: ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე; საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით; ფუჭი ქანების განთავსების ადგილების (სანაყაროები) მითითება და შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაციის წარმოდგენა.
- საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნა;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე, სადაც გათვალისწინებული იქნება გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში და სხვა.;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;

- ზემოქმედება გეოლოგიურ გარემოზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე, მათი დაბინძურების რისკებზე, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები საქმიანობის და დამატებითი ცვლილებების ეტაპზე;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება საქმიანობის ეტაპზე;
- გზმ-ს ანგარიშში დეტალურად იქნას განხილული ორნითოფაუნაზე პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების სახეები, ასევე, ეფექტური და დასაბუთებული შემარბილებელი ღონისძიებები;
- გზმ-ს ანგარიშში განხილული იქნას მღრღნელებზე პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების სახეები;
- გზმ-ს ანგარიშში მომზადდეს ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის გეგმა და მასში აისახოს შემარბილებელი ღონისძიებების ეფექტურობაზე დაკვირვების საკითხი;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებსა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- კუმულაციური ზემოქმედება;
- ფონური მდგომარეობის შეფასება;
- საქმიანობის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზმ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;

► გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით წარმოდგენილ გზმ-ის ანგარიშში, წარმოდგენილი უნდა იქნეს 2010 წლის 24 მარტის N12 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის დარღვეული პირობების გამოსწორებისათვის სამინისტროს მიერ 2018 წლის 22 ოქტომბრის N 001113 ადმინისტრაციული მიწერილობით განსაზღვრულ თითოეულ საკითხზე ვალდებულებების შესრულების მდგომარეობის შესახებ დეტალური აღწერა, (მისი შესრულების, მიმდინარეობის და დაგეგმილი ღონისძიებების შესახებ) აგრეთვე დაგეგმილი ღონისძიებების აღწერა არსებული რეალობის გათვალისწინებით.

► თბილისის მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ნაგავსაყრელთან თბილისის საერთაშორისო აეროპორტის მდებარეობიდან გამომდინარე, სამინისტროში წარმოდგენილია ტავ ურბან ჯორჯიას წერილი, რომელსაც დანართის სახით ვურთავთ სკოპინგის დასკვნას (იხ. დანართი). წერილში მოცემულია თბილისის საერთაშორისო აეროპორტის უსაფრთხო ექსპლუატაციის მიზნით შპს თბილსერვისის მიერ განსახორციელებელი აუცილებელი ღონისძიებები. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, გზმ-ს ანგარიშში მოცემული უნდა იქნეს ტავ ურბან ჯორჯიას წერილში განხილულ საკითხებთან დაკავშირებით შპს თბილსერვისის მიერ დაგეგმილი და განხორციელებული ღონისძიებების/რეაგირების შესახებ ინფორმაცია.

▶ გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილ იქნეს დეტალური ინფორმაცია სინთეტიკური საიზოლაციო საშუალების (CC180 NS), აღნიშნული მასალის შემადგენლობის, მის გამოყენებასთან არსებული პრაქტიკის შესახებ.

▶ 2010 წლის გზშ-ს ანგარიშით და N12 ეკოლოგიური ექსპერტიზით გათვალისწინებული უჯრედების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;

▶ სკოპინგის ანგარიშში მითითებულია, რომ საპროექტო მესამე უჯრედის მოწყობიდან წარმოქმნილი გრუნტი შემდგომში გამოყენებული იქნება ნარჩენების ყოველდღიური დაფარვისათვის და უჯრედის დახურვის სამუშაოებისათვის, აგრეთვე აღნიშნულია, რომ უჯრედში ყოველდღიურად შეტანილი ნარჩენების ფენის იზოლაციისათვის, ნაცვლად შემოტანილი გრუნტისა, გამოყენებული იქნება სინთეტიკური საიზოლაციო მასალა, ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილ იქნეს დაზუსტებული ინფორმაცია ყოველდღიურად შეტანილი ნარჩენების ფენის იზოლაციის შესახებ.

▶ ვინაიდან მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ნაგავსაყრელის არსებული მდგომარეობა არ შეესაბამება 2010 წლის ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით (N12) განსაზღვრულ საქმიანობას, გზშ-ს ანგარიშში განხილული უნდა იქნეს არსებული დაკვნიტ გათვალისწინებული და არსებულ რეალობასთან შესაბამისობაში მყოფი რელევანტური საკითხები რის შემდგომაც გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით წარმოდგენილ გზშ-ის ანგარიშით მოთხოვნილ უნდა იქნას არსებული (ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა N12; 24.03.2010) დასკვნის ძალადაკარგულად გამოცხადება. ამასთან, წარმოდგენილმა გზშ-ის ანგარიშმა უნდა მოიცვას ინფორმაცია ნაგავსაყრელის ტერიტორიაზე არსებული შპს კა დე ვე ჯორჯიას” ნარჩენების აღდგენის (ქ. თბილისის მყარი მუნიციპალური ნარჩენების გადამამუშავებელი ქარხანა) საწარმოს შესახებ.

გზშ-ს ანგარიშში საპროექტო ტერიტორიის მოწყობა-ექსპლუატაციის და შემდგომი დახურვის/რეკულტივაციის შესახებ ასახული ინფორმაცია შესაბამისობაში უნდა იყოს „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“. საქართველოს მთავრობის №421 დადგენილებით (2015 წლის 11 აგვისტო) დამტკიცებულ მოთხოვნებთან.

- გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი იქნებს ტექნიკური რეგლამენტის მე-8 მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული შემდეგი ინფორმაცია: ოპერირების, მონიტორინგის და კონტროლის გეგმა („ვ“ ქვეპუნქტი); ნაგავსაყრელის დახურვისა და დახურვის შემდგომი მოვლის გეგმა („ზ“ ქვეპუნქტი); ნაგავსაყრელის უჯრედების საპროექტო მოცულობა, სექციებისა და უჯრედების მოწყობისა და ოპერირებისას მათი გამოყენების სავარაუდო თანმიმდევრობა და ნუმერაცია („თ“ ქვეპუნქტი); ნარჩენების მიღებისა და შემოწმების პროცედურები („ი“ ქვეპუნქტი); ნაგავსაყრელის მოწყობასა და ოპერირებასთან დაკავშირებული საქმიანობების დეტალური აღწერა („კ“ ქვეპუნქტი);
- ზემოაღნიშნული ტექნიკური რეგლამენტის მე-8 მუხლის პირველი პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტისა და 31-ე მუხლის მე-4 პუნქტის თანახმად, ნაგავსაყრელის ოპერატორმა

გზმ-ს ანგარიშში უნდა მიუთითოს: ნაგავსაყრელზე მისაღები ნარჩენების კოდები და დასახელებები „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს N426 დადგენილებით დამტკიცებული ნარჩენების ნუსხის შესაბამისად;

- ტექნიკური რეგლამენტის 34-ე მუხლის თანახმად, ნაგავსაყრელის ოპერატორი ახორციელებს მიღებული და დამუშავებული ნარჩენების შესახებ აღრიცხვანგარიშგებას „ნარჩენების აღრიცხვის წარმოების, ანგარიშგების განხორციელების ფორმისა და შინაარსის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 11 აგვისტოს N422 დადგენილების შესაბამისად. ანგარიშში უნდა აისახოს ინფორმაცია აღნიშნული ვალდებულების შესასრულებლად გაწერილი ქმედებების შესახებ;
- გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი იქნეს სკოპინგის ანგარიშში გათვალისწინებული N1 და N2, აგრეთვე საპროექტო N3 უჯრედის, დახურვისა და რეკულტივაციის პროექტის დეტალური აღწერა „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 11 აგვისტოს № 421 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნების შესაბამისად (თავი V);
- გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი პროექტი უნდა აკმაყოფილებდეს ნარჩენების მართვის კოდექსისა და „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნებს;
- დაგეგმილი “BENTOFIX”-ის გეომემბრანა უნდა აკმაყოფილებდეს „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მე-18 მუხლით განსაზღვრულ პირობებს;
- გზმ-ს ანგარიშში ასახული იქნეს ინფორმაცია „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის 37-ე 38-ე და 39-ე მუხლებით განსაზღვრული კონტროლისა და მონიტორინგის პარამეტრების შესახებ;

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „თბილსერვის ჯგუფის“, მიერ წარმოდგენილ, “თბილისის მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების პოლიგონის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტზე” სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.